

Utkast 19.6.2025

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen och 18 b § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att mervärdesskattelagen och lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen ändras.

Enligt propositionen lindras mervärdesbeskattningen genom att den sänkta skattesatsen på 14 procent sänks till 13,5 procent.

Den föreslagna ändringen gäller livsmedel, restaurang- och cateringtjänster, fodermedel, persontransporter, inkvarteringsverksamhet, gästhamnsverksamhet och läkemedel. Ändringen ska också gälla kultur- och idrottsverksamhet, såsom böcker, idrotts- och motionstjänster, tillträde till kulturella evenemang och anläggningar samt idrottsevenemang, utnyttjande av idrottsanläggningar, framträdanden av utövande konstnärer, idrottsmän eller andra offentligt uppträdande, importerade konstverk, konstverk som säljs av upphovsmannen eller en tillfällig försäljare samt de ersättningar som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

Den sänkta skattesatsen på 13,5 procent ska även tillämpas på rundradioverksamhet i stället för den nuvarande skattesatsen på 10 procent.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
2 Nuläge	3
2.1 Lagstiftningen i Europeiska unionen	3
2.2 Nationell lagstiftning	3
3 Målsättning och de viktigaste förslagen	5
4 De huvudsakliga konsekvenserna	5
4.1 Inledning	5
4.2 Ekonomiska konsekvenser	5
4.2.1 Konsekvenser för statsbudgeten	5
4.2.2 Konsekvenser för kommunerna och landskapet Åland	7
4.2.3 Konsekvenser för priserna	7
4.2.4 Konsekvenser för företag	8
4.2.5 Konsekvenser för hushållen	9
4.2.6 Konsekvenser för inkomstfördelningen	10
4.2.7 Totalekonomiska konsekvenser	12
4.2.8 Konsekvenser för sysselsättningen	12
4.2.9 Konsekvenser för skattestöden	12
4.3 Konsekvenser för myndigheterna	13
4.4 Miljökonsekvenser	13
4.5 Konsekvenser för jämlikheten och för jämställdheten mellan könen	13
4.6 Konsekvenser för välbefinnande och hälsa	14
5 Remissvar	14
6 Ikraftträdande	14
7 Förhållande till andra propositioner	14
LAGFÖRSLAG	15
1. Lag om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen	15
2. Lag om ändring av 18 b § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen	16
BILAGA	17
PARALLELLTEXT	17
1. Lag om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen	17
2. Lag om ändring av 18 b § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen	18

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Statsminister Petteri Orpos regering fattade vid halvtidsöversynen den 22–23 april 2025 beslut om planen för de offentliga finanserna 2026–2029. Denna proposition hänför sig till regeringens beslut vid halvtidsöversynen att lindra mervärdesbeskattningen genom att sänka skattesatsen för nyttigheter som omfattas av en mervärdesskattesats på 14 procent till 13,5 procent.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden [VM043:00/2025](#).

2 Nuläge

2.1 Lagstiftningen i Europeiska unionen

För medlemsstaterna bindande bestämmelser om strukturen hos och nivån på de skattesatser som ska tillämpas vid mervärdesbeskattningen finns i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, nedan *mervärdesskattedirektivet*.

Bestämmelser om skattesatsernas struktur och nivå finns i kapitel 2 i avdelning VIII i mervärdesskattedirektivet. Enligt artiklarna 96 och 97 i direktivet ska medlemsstaterna tillämpa en normalskattesats som inte är lägre än 15 procent av beskattningsunderlaget. Enligt direktivet är det frivilligt för medlemsstaterna att tillämpa reducerade skattesatser.

I artikel 98 i direktivet föreskrivs det om medlemsstaternas rätt att tillämpa reducerade skattesatser. Enligt artikel 98.1 första stycket i direktivet får medlemsstaterna tillämpa högst två reducerade skattesatser. Dessa reducerade skattesatser ska enligt artikel 98.1 andra stycket fastställas som en procentsats av beskattningsunderlaget, vilken inte får understiga 5 procent och ska endast tillämpas på leveranser av de varor och tillhandahållanden av de tjänster som förtecknas i bilaga III. Enligt artikeln i fråga får medlemsstaterna således tillämpa en eller två reducerade skattesatser på minst 5 procent.

Medlemsstaterna får enligt artikel 98.1 tredje stycket i direktivet tillämpa dessa reducerade skattesatser på leveranser av varor eller tillhandahållanden av tjänster som omfattas av högst 24 punkter i bilaga III. I punkterna 1, 3, 5–7, 9, 12–13 och 26 i bilaga III till direktivet ingår nyttigheter på vilka det enligt 85 § i mervärdesskattelagen för närvarande tillämpas en reducerad mervärdesskattesats på 14 procent. Enligt punkt 8 i ovannämnda bilaga får medlemsstaterna tillämpa den reducerade skattesatsen på rundradioverksamhet.

2.2 Nationell lagstiftning

Enligt mervärdesskattelagen (1501/1993) ska mervärdesskatt i regel betalas på all rörelsemässig försäljning av varor och tjänster.

Utöver den allmänna skattesats på 25,5 procent som det föreskrivs om i 84 § i mervärdesskattelagen tillämpas i Finland två nedsatta skattesatser. Den nedsatta skattesats på 10 procent som det föreskrivs om i 85 a § tillämpas för närvarande på tidningar och tidskrifter samt rundradioverksamhet. I 85 § föreskrivs det om de nyttigheter på vilka den nedsatta skattesatsen på 14 procent tillämpas.

Den ovan nämnda nedsatta skattesatsen på 14 procent tillämpas enligt 85 § 1 mom. 1 punkten i mervärdesskattelagen på matvaror, drycker och andra ämnen som är avsedda att som sådana förtäras av människor samt råvaror och kryddor, konserveringsmedel, färger eller andra tillsatssämnen som används vid framställning eller konservering av dem (*livsmedel*), enligt 2 punkten på restaurang- och cateringtjänster och enligt 3 punkten på fodermedel och foderblandningar samt råvaror och tillsatssämnen som är avsedda för tillverkningen av sådana, industriavfall att användas som djurfoder samt foderfisk (*fodermedel*). Enligt 2 mom. i den paragrafen gäller den nedsatta skattesatsen inte levande djur, vattenledningsvatten, alkoholdrycker som avses i lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994) och tobaksprodukter eller gifter. Den nedsatta skattesatsen tillämpas enligt 1 mom. 4 punkten i den paragrafen också på persontransporter och enligt 5 punkten på överlåtelse av nyttjanderätt till inkvarteringslokaler eller besökshamnar. Enligt 6 punkten omfattar tillämpningsområdet sådana läkemedel som avses i läkemedelslagen (395/1987), sådana preparat enligt 22 och 22 a § i läkemedelslagen som enligt villkoret för sådan registrering som avses i de nämnda paragraferna får säljas endast genom apoteksrörelse, kliniska näringspreparat och produkter som motsvarar sådana preparat samt salvbaser, om de berättigar till ersättning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) samt mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor. Med sådana preparat som avses i 22 och 22 a § i läkemedelslagen avses växtbaserade preparat och homeopatiska preparat. Även en sådan i 85 § 1 mom. 7 punkten i mervärdesskattelagen avsedd bok som tillhandahålls på en fysisk bärare eller på elektronisk väg omfattas av den nedsatta skattesatsen liksom även tillträde till idrottsevenemang eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang eller både och, eller utnyttjande av idrottsanläggningar och tillhandahållande av lektioner inom idrott eller fysisk träning eller utnyttjande eller tillhandahållande av lektionerna via direktströmning enligt 8 punkten och tillträde till föreställningar, teatrar, cirkusar, mässor, nöjesparker, konserter, museer, djurparker, biografer, utställningar eller liknande kulturella evenemang eller anläggningar, eller tillgång till direktströmning av nämnda evenemang eller besök eller både och enligt punkt 9. Den nedsatta skattesatsen tillämpas också enligt 10 punkten på honorar eller ersättning som avses i 45 § 1 mom. 1 och 2 punkten för försäljning av framträdanden av utövande konstnärer eller andra offentligt uppträdande eller idrottsmän, om den som bedriver rörelse har ansökt om att bli skattskyldig för denna verksamhet och enligt 11 punkten på sådana konstverk som avses i 79 c §, i fråga om annan verksamhet än import dock endast om säljaren är upphovsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare eller, tillfälligt, en annan näringsidkare än en sådan skattskyldig återförsäljare som avses i 79 a § 3 mom. samt på den ersättning enligt 45 § 1 mom. 3–5 punkten som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får enligt 12 punkten.

Rundradioverksamheten omfattas för närvarande av en skattesats på 10 procent. Från ingången av 2026 omfattas det belopp som Rundradion Ab får ur statens televisions- och radiofond och den ersättning som Ålands Radio och Tv Ab får av landskapet Ålands inkomster av medieavgifter av skattesatsen på 14 procent. Bestämmelsen om detta finns i 85 § 1 mom. 13 punkten och träder i kraft den 1 januari 2026 (921/2024).

Enligt 18 b § 1 mom. i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (1266/1996) ska för import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen i skatt betalas 14 procent av skattegrunden

när varan förs in till landskapet Åland från en annan del av landet eller från någon annan medlemsstat, eller när varan förs in från landskapet Åland till en annan del av landet.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

I enlighet med det beslut som regeringen fattade vid sin halvtidsöversyn våren 2025 föreslås det att mervärdesbeskattningen lindras så att den nedsatta skattesatsen på 14 procent sänks till 13,5 procent.

Ändringen gäller för det första livsmedel, restaurang- och cateringtjänster och foder, persontrafik, inkvarteringsverksamhet, gästhamnsverksamhet och läkemedel samt mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor. Ändringen gäller också kultur- och idrottsverksamhet, såsom böcker, idrotts- och motionstjänster, tillträde till kulturella evenemang och anläggningar samt idrottsevenemang, utnyttjande av idrottsanläggningar, skattepliktiga framträdanden av utövande konstnärer, idrottsmän eller andra offentligt uppträdande, importerade konstverk, konstverk som säljs av upphovsmannen eller en tillfällig försäljare samt de ersättningar som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får. Därtill gäller ändringen import av samlarföremål och antikviteter till landskapet Åland från andra delar av Finland eller från andra medlemsstater eller från landskapet Åland till andra delar av Finland.

Den nedsatta skattesatsen på 13,5 procent föreslås också bli tillämpad på rundradioverksamhet i stället för den nuvarande nedsatta skattesatsen på 10 procent.

4 De huvudsakliga konsekvenserna

4.1 Inledning

Nedsatta mervärdesskattesatser anses i allmänhet inte vara ett effektivt sätt att nå de samhälleliga mål som uppställts för dem. Dessutom medför de nedsatta skattesatserna ökade administrativa kostnader för de skattskyldiga och Skatteförvaltningen.

4.2 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1 Konsekvenser för statsbudgeten

Den föreslagna sänkningen av den nedsatta mervärdesskattesatsen beräknas statistiskt räknat minska statens mervärdesskatteintäkter på årsnivå med cirka 159 miljoner euro enligt 2026 års nivå. I den statiska beräkningen har det antagits att skattesänkningen överförs i sin helhet på priserna. Till följd av ändringen minskar också statens och andra motsvarande offentliga samfunds mervärdesskatteutgifter. Med beaktande av denna effekt beräknas nettobeloppet av statens mervärdesskatteintäkter statistiskt räknat minska med cirka 149 miljoner euro på årsnivå enligt 2026 års nivå.

Den slutliga förlusten av skatteintäkter bedöms bli mindre än förlusten enligt den statiska beräkningen, eftersom en sänkning av priserna kan öka hushållens köpkraft. Hushållen beräknas delvis anpassa sin efterfrågan genom att öka sin konsumtion. När inverkan på efterfrågan beaktas kan statens mervärdesskatteintäkter uppskattas minska med cirka 150 miljoner euro på årsnivå enligt 2026 års nivå.

När både statens minskade mervärdesskatteutgifter och inverkan på efterfrågan beaktas, beräknas den föreslagna ändringen minska statens faktiska mervärdesskatteintäkter med 140 miljoner euro på årsnivå enligt 2026 års nivå.

I tabellen nedan presenteras enligt grupp av nyttighet uppskattningar av den förändring i mervärdesskatteintäkterna som propositionen medför med beaktande av inverkan på efterfrågan. I det beräknade bruttobeloppet beaktas inte förändringen i statens mervärdesskatteutgifter, men i det beräknade nettobeloppet beaktas också denna effekt. I tabellen beaktas inte förändringar i inkomsterna av andra skatteslag eller i statens övriga utgifter, såsom indexbundna förmåner.

	Uppskattad förändring i mervärdesskatteintäkterna, mn euro	
Grupp av nyttighet	Brutto	Netto
Livsmedel och foder	-75	-74
Restaurang- och cateringtjänster	-36	-35
Läkemedel	-14	-9
Persontransporttjänster	-9	-8
Kultur- och underhållningstjänster	-5	-5
Idrotts- och motionstjänster	-2	-2
Inkvarteringstjänster	-5	-5
Rundradioverksamhet	-2,5	0
Övriga	-2,5	-2
Totalt	-150	-140

På grund av avrundningar stämmer slutsummorna i tabellen inte nödvändigtvis exakt vid addering.

Enligt Folkpensionsanstaltens bedömning minskar den föreslagna sänkningen av mervärdesskattesatsen uppskattningsvis läkemedelsersättningarna med 8,7 miljoner euro, reseersättningarna med 1,1 miljoner euro och rehabiliteringstjänsterna med 0,1 miljoner euro 2026. Staten beräknas finansiera 51,4 procent av ersättningsutgifterna, det vill säga cirka 5,1 miljoner euro. Resten finansieras med de försäkrades sjukvårdspremier.

Höjningen av skattesatsen för rundradioverksamhet från 10 procent till 14 procent (lag 921/2024) har i budgeten uppskattats öka mervärdesskatteintäkterna med 19 miljoner euro enligt 2026 års nivå. Den föreslagna sänkningen av skattesatsen till 13,5 procent sänker de ovannämnda beräknade intäkterna med ca 2,5 miljoner euro per år. Samtidigt minskar den negativa inverkan som skattehöjningen har haft på Rundradion Ab:s finansiella situation på nettonivå, eftersom propositionen inte ändrar på bruttobeloppet av den finansiering som bolaget får. Ålands radio och TV Ab:s finansiella situation förändras däremot inte, om landskapet Åland beaktar ändringen och ger bolaget ett anslag med vilket nettobeloppet av finansieringen förblir oförändrat. Propositionens inverkan på landskapet Ålands finansiella ställning kan som helhet betraktat bedömas bli neutral, eftersom en ändring av mervärdesskatteintäkterna leder till motsvarande ändring av det avräkningsbelopp som avses i 46 § i självstyrelselagen (1144/1991).

I fråga om de skattskyldiga som omfattas av kalendermånadsförfarandet syns sänkningen av mervärdesskattesatsen i statsbudgeten under tio månader 2026 på grund av den två månader

långa fördröjningen i redovisningen. Primärproducenter får oberoende av storleken på sin omsättning som skatteperiod välja ett kalenderår, och således kan de deklarerar de skatter som ska redovisas för 2026 år 2027. När man beaktar de faktorer som hänför sig till redovisningen, beräknas mervärdesskatteinkomsterna minska statistiskt med 131 miljoner euro 2026. Med beaktande av inverkan på efterfrågan och minskningen av statens skatteutgifter försvagas skatteintäkterna de facto med 116 miljoner euro 2026. I siffrorna har alla förlängda skatteperioder beaktats. Den klart största delen av skatterna inflyter från kalendermånadsförfarandet och den inverkan som skatt som inflyter under andra skatteperioder har på intäkterna för 2026 är liten. Den föreslagna ändringens totala inverkan på skatteintäkterna uppnås från och med 2027.

Den föreslagna skattesänkningen bedöms sänka konsumentpriserna lite, och därför sjunker konsumentprisindexet till följd av den föreslagna ändringen. En sänkning av konsumentprisindexet leder till minskade utgifter för statens indexbundna förmåner med 1–2 års fördröjning. Om skattesänkningen helt och hållet överförs på priserna, beräknas de statliga utgifterna för de indexbundna förmånerna minska med cirka 30 miljoner euro per år. I denna uppskattning har en indexfrysning i fråga om vissa förmåner 2024–2027 beaktats. Minskningen av de indexbundna förmånerna har inte beaktats i beräkningen av nettobeloppet av mervärdesskatteintäkterna.

Den föreslagna ändringen har också konsekvenser för intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster. Sänkningen av mervärdesskatten på persontransporttjänster kan sänka biljettpriserna i kollektivtrafiken. När de resekostnadsavdrag som baserar sig på användningen av kollektivtrafik minskar ökar intäkterna från förvärvs- och kapitalinkomstskatten. Om den föreslagna skattesänkningen i sin helhet överförs på kollektivtrafikens biljettpriser, bedöms intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster öka med cirka 0,4 miljoner euro på årsnivå, varav statens andel är 0,3 miljoner euro och kommunernas andel 0,1 miljon euro. Församlingarnas och Folkpensionsanstaltens andel bedöms bli liten. Effekten skulle i huvudsak realiseras under 2026.

4.2.2 Konsekvenser för kommunerna och landskapet Åland

Kommunerna kompenseras till nettobelopp för den ändring i skatteinkomsterna som följer av ändringen av skattegrunden. De ändringar som föreslås i denna proposition ökar kommunernas skatteinkomster med sammanlagt 0,1 miljon euro. Ändringen i skatteintäkterna kompenseras genom ett anslagsmoment i statsbudgeten.

På åtgärder som omfattas av beskattningen och som gäller landskapet Åland tillämpas samma mervärdesskattelagstiftning som på åtgärder som gäller det övriga Finland, om inte något annat föreskrivs i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen. Propositionen bedöms inte ha några sådana konsekvenser i landskapet Åland som väsentligt avviker från konsekvenserna i övriga Finland.

4.2.3 Konsekvenser för priserna

Om den föreslagna skattesänkningen helt och hållet överförs på priserna, sjunker konsumentpriserna på de produkter som ändringen gäller med 0,44 procent. En fullständig överföring på priserna skulle sänka konsumentprisindexet med uppskattningsvis cirka 0,11 procentenheter.

Det är allmänt taget osäkert hur en skattesänkning överförs på priserna. Hur mycket en sänkning syns i priserna beror både på konkurrensförhållandena och på priselasticiteten i utbudet och

efterfrågan för de produkter som sänkningen gäller. I den traditionella efterfråge- och utbudsmodellen kan en sänkning av mervärdesskattesatsen presenteras som att utbudskurvan flyttas till höger, varvid priset sjunker och mängden ökar. Priset förändras mer i förhållande till mängden när priselasticiteten för efterfrågan är liten och mindre när priselasticiteten för efterfrågan är större. Skatteändringarna överförs i allmänhet effektivare på konsumentpriserna när priselasticiteten är liten.

I synnerhet företag med låg vinstmarginal kan i sin prissättning reagera asymmetriskt på höjningar och sänkningar av konsumtionsskatterna. Inom vissa branscher har det bedömts att höjningar av mervärdesskatten överförs på priserna i rentav dubbelt så hög grad som sänkningar, men effekten kan variera kraftigt också inom samma grupp av nyttigheter.¹ Till exempel i fråga om receptbelagda läkemedel beräknas ändringarna överföras i sin helhet på priserna, eftersom konsumentpriserna på receptbelagda läkemedel bestäms i enlighet med regleringen av läkemedelspriserna och inte av apoteken. Å andra sidan kan efterfrågan på till exempel idrotts-, rekreations- och kulturtjänster vara mer flexibel, eftersom de inte är lika nödvändiga för konsumenterna som läkemedel eller livsmedel.

De viktigaste varugrupperna att beakta med tanke på propositionens eventuella priseffekter är livsmedel och foder samt restaurang- och cateringtjänster, eftersom deras vikt i konsumentprisindexet är större än de övriga varugrupperna tillsammans. Mervärdesskatten på dessa nyttigheter har sänkts en gång tidigare i Finland. I oktober 2009 sänktes mervärdesskatten på livsmedel, foder samt restaurang- och cateringtjänster från 17 procent till 12 procent. Sänkningen av skattesatsen bedömdes ha överförts på livsmedelspriserna i sin helhet.² Detta stöder slutsatsen att den föreslagna skattesänkningen överförs på konsumentpriserna för livsmedel. Den tidigare ändringen var dock betydligt större och den ekonomiska omvärlden var annorlunda på den tiden, så resultaten är inte nödvändigtvis fullt tillämpliga vid bedömningen av den ändring som nu föreslås.

På basis av undersökningar och tidigare erfarenheter bedöms det att skattesänkningen delvis överförs på konsumentpriserna. Effekten kan variera avsevärt mellan olika produktgrupper. Beräkningen är förenad med osäkerhet, eftersom det inte finns tillgång till detaljerad information om priselasticiteten för de varugrupper som ändringen gäller. Priserna påverkas också av andra ekonomiska faktorer, så det kan vara svårt att i konsumentpriset urskilja den förändring som en sänkning av skattesatsen med en halv procentenhet medför.

4.2.4 Konsekvenser för företag

Enligt Skatteförvaltningens uppgifter om mervärdesskattedeklarationer som gäller skatter som betalas på eget initiativ fanns det i Finland 2024 cirka 105 000 företag som genomförde åtminstone en försäljning som omfattades av en nedsatt skattesats. År 2026 uppskattas antalet företag som tillämpar den nedsatta skattesatsen på 13,5 procent bli ungefär lika stort som antalet företag som tillämpat åtminstone en nedsatt skattesats 2024, eftersom största delen av de nyttigheter som omfattades av skattesatsen på 10 procent 2024 har överförts till tillämpningsområdet för den nedsatta skattesatsen på 14 procent. Överföringen av försäljningen av mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor från den allmänna skattesatsen till en nedsatt

¹ Benzarti m.fl. 2020. What Goes Up May Not Come Down: Asymmetric Incidence of Value-Added Taxes. *Journal of Political Economy*. 128:12, 4438–4474.

² Peltoniemi & Varjonen 2010. Livsmedlens momssänkning och prisutveckling: Resultaten från prisuppföljningen och en granskning av de faktorer som bestämmer konsumentpriset. Konsumentforskningscentralen. Publikationer 1/2010 (på finska).

skattesats på 14 procent 2025 har inte nämnvärt ökat antalet företag som tillämpar nedsatta skattesatser. Beaktandet av mensskydd, inkontinensskydd, blöjor för barn, tidningar och tidskrifter ändrar inte den beräkning som lades fram i början av detta avsnitt – den föreslagna ändringen uppskattas gälla cirka 105 000 företag.

Över hälften av de företag som berörs av ändringen finns inom näringsgrenarna jordbruk och skogsbruk, detaljhandel och partihandel eller hotell- och restaurangverksamhet. Efter dessa är transport och lagerverksamhet samt konst, nöje och fritid de näringsgrenar som är mest betydande när det gäller antalet företag. Nästan en fjärdedel av målföretagen hade en årlig omsättning på mindre än 20 000 euro. Över hälften av målföretagen ligger mellan 30 000 euro och 500 000 euro per år.

En sänkning av mervärdesskattesatsen kan stärka företagens ekonomi, om företagen inte i sin helhet överför skatteändringen på priserna. Den del som inte överförs på priserna kan öka de skattskyldiga företagens vinstmarginal. Eftersom en del av skattesänkningen sannolikt inte överförs på priserna, bedöms propositionen ha en liten stärkande effekt på företagens ekonomi. Effektens storlek beror bland annat på företagets bransch, eftersom konkurrensläget varierar från bransch till bransch och eftersom fördelningen av skattebördan mellan företag och konsumenter beror på priselasticiteten i efterfrågan och utbudet.

Propositionen bedöms medföra en del administrativa kostnader av engångsnatur för de företag som säljer de nyttigheter som höjningarna gäller. Företagen måste uppdatera sina data-, bokförings- och prissystem så att de motsvarar de föreslagna mervärdesskattesatserna. Detta beräknas medföra administrativa kostnader av engångsnatur för företagen till ett belopp av 4,0 miljoner euro³. Ändringen medför inga nya gränsdragningsproblem i fråga om tillämpningen av olika skattesatser.

Utöver den nu föreslagna sänkningen av den nedsatta mervärdesskattesatsen har det också gjorts andra ändringar i mervärdesskattesatserna 2024 och 2025, nämligen en höjning av den allmänna skattesatsen (lag 462/2024) och en utvidgning av tillämpningsområdet för den nedsatta skattesatsen på 14 procent (lag 691/2024). Genomförandet av flera ändringar av skattesatsen inom ett tidsspänn på cirka ett och ett halvt år leder till att de administrativa engångskostnaderna ackumuleras i synnerhet för sådana företag som är tvungna att reagera på varje ändring. Den föreslagna ändringen beräknas gälla 105 000 företag, av vilka uppskattningsvis 89 000 omfattas av höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen och uppskattningsvis 52 000 av ändringen av tillämpningsområdet för den nedsatta skattesatsen. Alla tre ändringar i skattesatsen gäller uppskattningsvis 45 000 företag, av vilka cirka hälften är verksamma inom detaljhandel och partihandel, konst, nöje och rekreation eller hotell- och restaurangverksamhet.

4.2.5 Konsekvenser för hushållen

De nyttigheter som är föremål för skattesänkningen utgör i genomsnitt cirka en femtedel av hushållens konsumtion. Statiskt räknat beräknas det att hushållen gynnas till ett belopp av 138 miljoner euro per år jämfört med nuläget, om den föreslagna sänkningen av skattesatsen till fullt belopp överförs på priserna. Till den del den föreslagna sänkningen överförs på priserna stärks hushållens köpkraft.

³ Arbets- och näringsministeriet Regleringsbördanräknaren (på finska), <https://tem.fi/sv/principen-en-in-en-ut>. Antagandet är att engångskostnaden är 1 arbetstimme per skattskyldig.

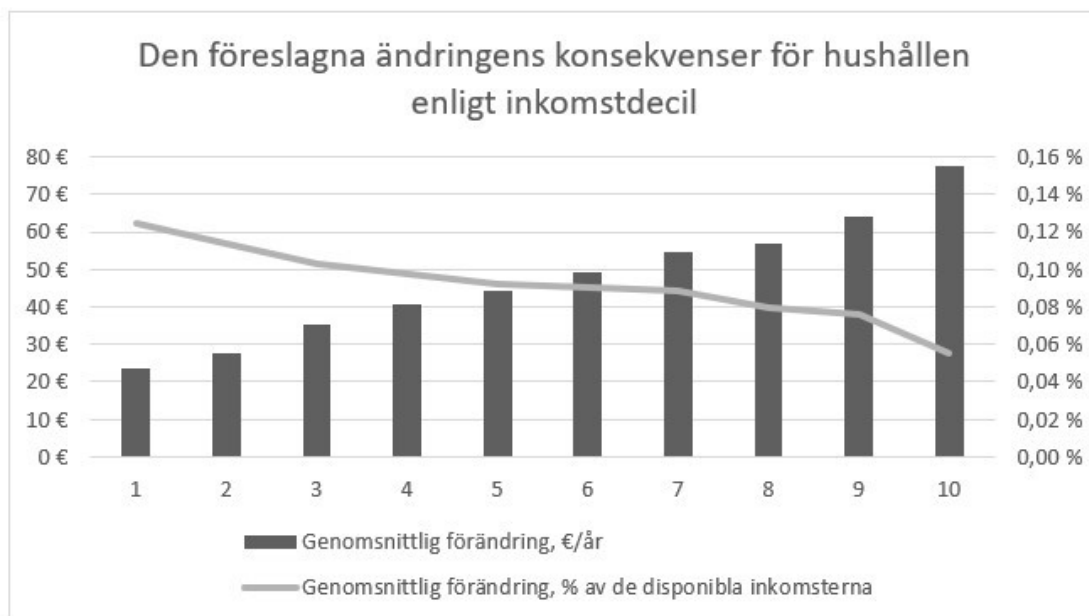
Hushållens köpkraft har under 2024 och 2025 också påverkats av de andra ovannämnda ändringarna i skattesatsen. Dessa skattehöjningar har tillsammans haft en försvagande inverkan på köpkraften. Med tanke på hushållens köpkraft är de samlade effekterna av ändringarna av mervärdesskattesatserna additiva, det vill säga de räknas ihop. Den samlade effekten av denna proposition och tidigare ändringar i skattesatserna beror på i vilken grad ändringarna överförs på konsumentpriserna.

Den föreslagna skattesänkningen gäller varugrupper som beroende på hushållstyp utgör olika andelar av hushållens konsumtionsutgifter. Den mest betydande varugruppen är livsmedel och alkoholfria drycker, vars andel utgör något under 13 procent av utgifterna för barnlösa par under 65 år och enpersonshushåll, men omkring 15 procent av konsumtionsutgifterna för barnfamiljer med två försörjare och hushåll med personer över 64 år. Restaurang- och inkvarteringstjänster utgör nästan 5 procent av konsumtionsutgifterna för enpersonshushåll och barnlösa par under 65 år, men omkring 2 procent av konsumtionsutgifterna för hushåll med personer över 64 år. Läkemedlens andel utgör cirka 2 procent av konsumtionsutgifterna för hushåll med personer över 64 år, medan den genomsnittliga andelen för alla hushållstyper är cirka en procent. Barnfamiljerna konsumerar relativt sett mer fritids- och idrottstjänster än andra hushållstyper. Uppskattningarna av hushållstypernas genomsnittliga konsumtionsutgifter baserar sig på Statistikcentralens konsumtionsundersökning.

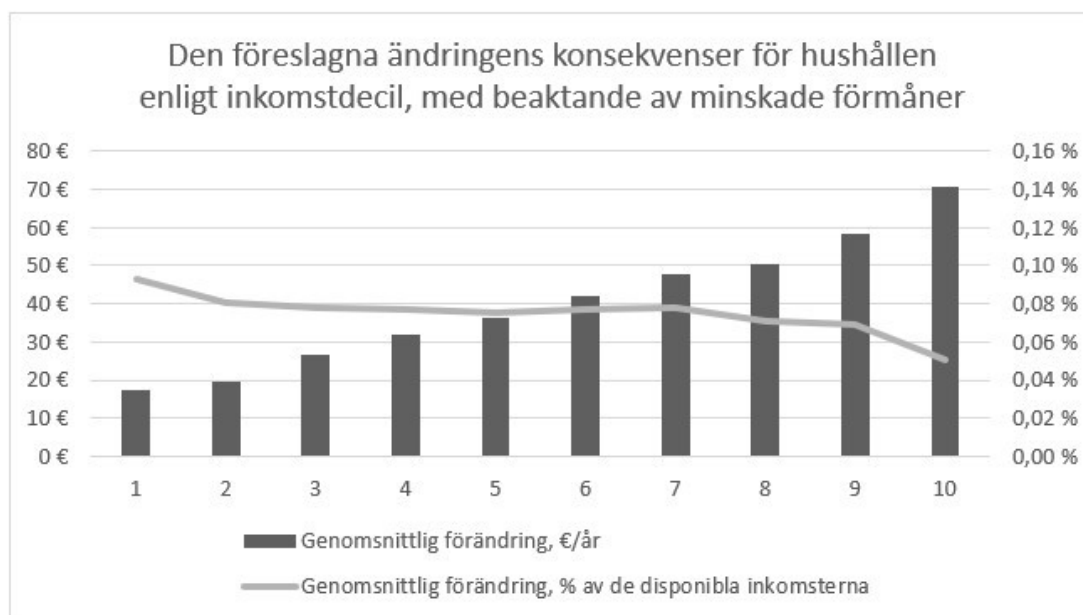
4.2.6 Konsekvenser för inkomstfördelningen

Sänkningen av skattesatsen för konsumtion påverkar inkomstfördelningen på två sätt. Det första sättet är genom hushållens köpkraft, eftersom mindre skatt betalas för samma konsumtion. Om det totala beloppet av hushållens konsumtion inklusive skatt ska förbli oförändrat, måste konsumtionen öka med ett belopp som motsvarar den sänkta skatten. För det andra påverkar sänkningen av skattesatsen inkomstfördelningen genom indexbundna sociala förmåner. Sänkningen av konsumtionsbeskattningen kan genom att sänka priserna bromsa upp hur snabbt konsumentprisindexet stiger. Eftersom nivån på vissa sociala förmåner är kopplad till förändringar i den allmänna prisnivån innebär en skattesänkning att nivån på dessa förmåner och förmånstagarnas disponibla inkomster sjunker. Eftersom de sociala förmånerna proportionellt sett är mer koncentrerade till hushåll med låga inkomster än hushåll med höga inkomster kan en sänkning av förmånerna lindra de konsekvenser för inkomstfördelningen som höjningen av skattesatserna har. På grund av tidtabellen för justeringen av förmånerna sker den senare effekten med cirka 1–2 års fördröjning.

I figuren nedan anges ändringens konsekvenser för hushållens disponibla inkomster. Konsekvenserna presenteras enligt 2026 års nivå, med antagandet att skattesänkningen överförs på priserna till fullt belopp. Därtill har man antagit att hushållens konsumtionsstruktur förblir oförändrad. De nyttigheter som berörs av de föreslagna ändringarna utgör en större del av konsumtionen i de lägre inkomstdecilerna än konsumtionen i deciler med högre inkomster. Höginkomsttagare förbrukar dock i euro räknat mer än låginkomsttagare. Staplarna visar höjningarnas genomsnittliga effekt i euro. Linjen visar den genomsnittliga effekten i förhållande till de disponibla inkomsterna. Den lägsta inkomstdecilen gynnas i genomsnitt till ett belopp av 23 euro och den högsta inkomstdecilen till ett belopp av 77 euro, statistiskt räknat. I den lägsta inkomstdecilen ökar köpkraften med cirka 0,12 procent och i den högsta inkomstdecilen med cirka 0,06 procent.

I följande figur har strävan varit att beakta den genomsnittliga effekten på inkomstdecilerna av minskade indexbundna förmåner. Ändringarna i de sociala förmånerna har beräknats med hjälp av ett annat material än konsekvenserna för konsumtionen. Den uppskattade samlade effekten på köpkraften av skattesänkningens direkta inverkan och minskade sociala förmåner är således approximativ. Vid bedömningen av förmånernas inverkan har man utgått från att skattesänkningarna helt och hållet överförs på priserna. Dessutom minskar de sociala förmånerna i verkligheten med en viss fördröjning, men i figuren har skattesänkningens inverkan på förmånerna beaktats för samma år som skattesänkningens inverkan i sig. I figuren visar staplarna sänkningarnas genomsnittliga effekt i euro på de disponibla inkomsterna med beaktande av förmånernas inverkan, och linjen visar den genomsnittliga effekten i förhållande till de disponibla inkomsterna. Utifrån dessa två figurer kan en minskad nivå på de indexbundna förmånerna bedömas minska effekten i euro av den förstärkta köpkraften i alla inkomstdeciler. Dessutom dämpar minskningen av förmånerna förstärkningen av köpkraften i förhållande till de disponibla inkomsterna i synnerhet i de lägre inkomstdecilerna. I en granskning som inkluderar förmånernas inverkan måste emellertid de tolkningsbegränsningar beaktas som beror på skillnader i materialet, vilket innebär att den exakta nivån på denna inverkan är förenad med osäkerhet.

4.2.7 Totalekonomiska konsekvenser

Propositionen bedöms öka hushållens köpkraft något, vilket kan leda till en ökning i den privata konsumtionen jämfört med referensscenariot. På grund av den ringa sänkningen av skattesatsen bedöms ändringen inte ha några betydande totalekonomiska konsekvenser.

4.2.8 Konsekvenser för sysselsättningen

Propositionen bedöms öka sysselsättningen något. Ett företags förmåga att bidra till sysselsättningen förbättras om det inte överför skattesänkningen på sina priser i sin helhet och därigenom ökar sin vinstmarginal. Å andra sidan kan också en starkare köpkraft hos hushållen öka företagets sysselsättningsförmåga, om ändringen i köpkraften leder till en större efterfrågan på företagets produkter.

På grund av den ringa sänkningen av skattesatsen bedöms sysselsättningseffekten också vara liten och variera från bransch till bransch. Enligt en beräkning som gjorts enligt finansministeriets KOOMA-modell kommer antalet sysselsatta öka med cirka 300 och antalet arbetslösa minska med cirka 200 jämfört med referensscenariot.

4.2.9 Konsekvenser för skattestöden

Den föreslagna sänkningen av den nedsatta mervärdesskattesatsen ökar stödet för de varor som omfattas av dess tillämpningsområde inom mervärdesbeskattningen, eftersom skillnaden i den allmänna mervärdesskattesatsen ökar. Till denna del försvagar propositionen den samhällsekonomiska effektiviteten något, eftersom riktandet av skattestöden är bristfälligt.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen bedöms ha konsekvenser för upprätthållandet av Skatteförvaltningens arbetsmetodanvisningar, anvisningar för tjänsten vero.fi, fördjupade anvisningar och utbildningsmaterial. De systemkostnader som krävs för ändringen bedöms bli ringa. Konsekvenserna för Skatteförvaltningen bedöms på det hela taget vara små.

4.4 Miljökonsekvenser

Sänkningen av mervärdesskatten på persontransporttjänster kan möjligtvis öka efterfrågan på kollektivtrafik till följd av att priserna sjunker. Om efterfrågan överförs från bilism till kollektivtrafik kan detta ha positiva miljökonsekvenser. Skattesänkningen för inkvarterings- och persontransporttjänster kan också göra den inhemska turismen mer attraktiv, vilket eventuellt skulle minska utrikesturismen och därmed efterfrågan på reseformer som är mer skadliga för miljön, såsom flygtrafik. Dessa konsekvenser bedöms vara små och osäkra.

Propositionen bedöms inte ha några betydande konsekvenser för miljön.

4.5 Konsekvenser för jämlikheten och för jämställdheten mellan könen

Mervärdesbeskattningen fungerar på samma sätt oberoende av kön. Av de mervärdesskattskyldiga näringsidkare som genom en mervärdesskattedeklaration har deklarerat minst en nedsatt skattesats var cirka 30 procent kvinnor och 70 procent män 2024. Den högre andelen män beror på det stora antalet manliga näringsidkare inom jordbruket och taxitrafiken. Det är inte möjligt att utifrån skattedekclarationer granska könsfördelningen bland personer när det gäller mervärdesskattskyldiga i form av bolag.

Den föreslagna sänkningen av skattesatsen gäller många sorters nyttigheter, av vilka en del är förenade med könsrelaterade konsekvenser.

Enligt Transport- och kommunikationsverkets undersökning av persontrafiken 2021 var kollektivtrafikens andel av alla resor 8 procent för kvinnor, dvs. något större än för män (5 procent). I fråga om persontrafiken bedöms propositionen dock inte medföra någon i betydande grad avvikande ändring i skattebelastningen mellan könen.

Till den del skattesänkningen överförs på konsumentpriserna bedöms prisminskningar i fråga om mensskydd och barnblöjor vara till större nytta för dem som till sitt juridiska kön är kvinnor och för kvinnoledda hushåll, eftersom kvinnor köper fler mensskydd och eftersom flera barn i blöjalderen bor hos ensamstående mammor än hos ensamstående pappor. Enligt Statistikcentralens statistik över familjer bodde 621 barn under tre år i ensamförsörjarfamiljer bestående av far och barn år 2024, medan 14 544 bodde i ensamförsörjarfamiljer bestående av mor och barn.

Det finns inte heltäckande och exakt information om hur konsumtionen av alla de grupper av nyttigheter som propositionen gäller fördelar sig mellan könen. Den produktgrupp som i ett ekonomiskt avseende mest påverkar konsumenterna i propositionen är livsmedel, vilka personer av alla kön behöver. Propositionen bedöms inte medföra några betydande skillnader med tanke på skattebördan för personer av olika kön.

4.6 Konsekvenser för välbefinnande och hälsa

Till den del skattesänkningen överförs på priserna till förmån för slutkonsumenterna kan den föreslagna ändringen främja hälsa och välbefinnande. Hushållens ökade köpkraft och minskningen av priset på nödvändiga nyttigheter, såsom livsmedel, kan göra det möjligt att flytta konsumtionen till hälsosammare alternativ. Skattesänkningen beräknas överföras på priserna till fullt belopp i fråga om receptbelagda läkemedel, som för många är nödvändiga nyttigheter med tanke på hälsan. Samtidigt kan användningen av hälsofrämjande nyttigheter, såsom idrottstjänster, öka när beskattningen av dem sjunker.

Propositionen bedöms inte ha några betydande konsekvenser för välbefinnande och hälsa, delvis eftersom eventuella ändringar i priserna inte är särskilt stora. Dessutom beror förändringar i hälsa och välbefinnande också på många andra faktorer. Det är inte möjligt att exakt uppskatta omfattningen av de hälsoeffekter som beror på köpkraften.

5 Remissvar

6 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Lagarna ska tillämpas när skyldigheten att betala skatt uppkommer den dag lagen träder i kraft eller därefter. På förskottsbetalningar som har influtit före lagens ikraftträdande tillämpas den lagstiftning som gällde vid ikraftträdandet. Detta motsvarar tidigare praxis vid ändringar av skattesatser.

7 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen (1501/1993) det inledande stycket i 85 § 1 mom., sådant det lyder i lag 706/2012, som följer:

85 §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 13,5 procent av skattegrunden:

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 20 .

Denna lag tillämpas när skyldighet att betala skatt uppkommer den dag då lagen träder i kraft eller därefter, om inte något annat föreskrivs i 3 mom.

Lagen tillämpas på sådana gemenskapsinterna varuförvärv som enligt 138 b § i den lag som ändras genom denna lag hänförs till kalendermånader som infaller efter lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av 18 b § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (1266/1996) det inledande stycket i 18 b § 1 mom., sådant det lyder i lag 1113/1999, som följer:

18 b §

För import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen ska i skatt betalas 13,5 procent av skattegrunden när

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas när skyldighet att betala skatt har uppkommit den dag lagen träder i kraft eller därefter.

Helsingfors den 20

Statsminister

Petteri Orpo

Finansminister Riikka Purra

1.

Lag

om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen (1501/1993) det inledande stycket i 85 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 706/2012, som följer:

Gällande lydelse

85 §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 14 procent av skattegrunden:

Föreslagen lydelse

85 §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 13,5 procent av skattegrunden:

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 20 .

Denna lag tillämpas när skyldighet att betala skatt uppkommer den dag då lagen träder i kraft eller därefter, om inte något annat föreskrivs i 3 mom.

Lagen tillämpas på sådana gemenskapsinterna varuförvärv som enligt 138 b § i den lag som ändras genom denna lag hänförs till kalendermånader som infaller efter lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av 18 b § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (1266/1996) det inledande stycket i 18 b § 1 mom., sådant det lyder i lag 1113/1999, som följer:

Gällande lydelse

18 b §
För import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen ska i skatt betalas 14 procent av skattegrunden när

Föreslagen lydelse

18 b §
För import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen ska i skatt betalas 13,5 procent av skattegrunden när

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Denna lag tillämpas när skyldighet att betala skatt har uppkommit den dag lagen träder i kraft eller därefter.*
